

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань правової політики

20 жовтня 2021 року

Веде засідання голова Комітету КОСТІН А.Є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...і відповідно трансляцію нашого засідання комітету на ютуб-каналі нашого комітету. Зараз, хвилинку прошу почекати. Щось не працює, не вмикається ютуб-трансляція. Я буду пробувати пізніше це зробити. Поки що ми давайте почнемо таку процедурну частину.

У відповідь на мою пропозицію провести сьогодні засідання нашого комітету в режимі відеоконференції надійшло 14 згод від народних депутатів членів нашого комітету, отже, можемо сьогодні проводити засідання комітету в режимі відеоконференції.

Давайте ми, як завжди, перевіримо явку народних депутатів - членів комітету.

Народний депутат Бабій.

БАБІЙ Р.В. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Божик. Валерій Іванович!

Народний депутат Ватрас.

ВАТРАС В.А. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Вельможний.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Калаур.

КАЛАУР І.Р. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Костін присутній.

Народний депутат Макаров.

МАКАРОВ О.А. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Маслов.

МАСЛОВ Д.В. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Німченко. Василь Іванович!

Народний депутат Новіков.

НОВІКОВ М.М. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. Є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Совгіря Ольга Володимирівна.

СОВГИРЯ О.В. Є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Торохтій.

ТОРОХТІЙ Б.Г. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Фріс Ігор Павлович. Якщо можна, звук.

ФРІС І.П. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Інші народні депутати у випадку, коли вони під'єднуються, я для стенограми це озвучу.

БОЖИК В.І. Андрій Євгенович, Божик приєднався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик присутній, є.

НІМЧЕНКО В.І. Німченко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович є. Дякую. Рахую ще раз. Василь Іванович, ми вас почули і відмітили як присутнього на засіданні комітету.

Всього присутні 17 народних депутатів. Кворум є, можемо розпочинати. Оголошую засідання комітету відкритим.

Вам був запропонований проект порядку денного, я пропоную його

зараз підтримати і проголосувати за основу.

Народний депутат Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Вельможний.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Костін – за.

Народний депутат Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Маслов.

МАСЛОВ Д.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Німченко Василь Іванович. Не чуємо.

Народний депутат Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Совгиря.

СОВГИРЯ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Торохтій.

ТОРОХТІЙ Б.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ітого у нас: 16 – за, проти – 0, утримались – 0.
Рішення прийнято.

У мене немає пропозицій сьогодні до порядку денного, буде одне питання в пункті "Різне". Є інші пропозиції до порядку денного? Немає. Тоді пропоную його підтримати в цілому.

Народний депутат Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Вельможний.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Костін – за.
Народний депутат Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Маслов.

МАСЛОВ Д.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Німченко.
Народний депутат Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Совгиря.

СОВГИРЯ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Торохтій.

ТОРОХТІЙ Б.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Фріс Ігор Павлович.

ФРІС І.П. За, Андрій Євгенович. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 16 – за. Проти – 0. Утрималися – 0. Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду питань порядку денного. У нас сьогодні перше читання два законопроекти. Перше - це законопроект, який ми розглядали на одному з минулих засідань комітету і включали до порядку денного (5387). Це про перенесення кінцевого граничного терміну територіальної юрисдикції місцевих судів на території України до прийняття закону щодо зміни системи місцевих судів на території України у зв'язку з ліквідацією районів.

Павліш до нас доєднався, народний депутат (для стенограми).

Я пропоную наступний порядок розгляду цього питання. Там у нас є кілька авторів цього законопроекту. Я надам слово народному депутату Демченку як автору законопроекту. У нас присутні сьогодні представники органів судової влади, ми запросили для розгляду цього питання, представники Вищої ради правосуддя, від Ради суддів голова Ради суддів Богдан Сильвестрович Моніч, від Державної судової адміністрації тимчасово виконуючий обов'язки голови Олексій Олександрович Сальніков. Після цього надам слово представнику, співголові нашого підкомітету, підкомітет пройшов сьогодні, Павлу Васильовичу Павлішу. Після цього зможемо

обговорити і поставимо на голосування.

Сергій Олексійович Демченко, вам слово.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую, пане голову.

Колеги, законопроект 5387. Серед авторів Демченко Сергій, народний депутат Торохтій Богдан і народний депутат Ватрас Володимир.

Ми з колегами відповідний законопроект подали з метою відтермінувати строк, на який у нас буде застосовуватися поточна територіальність щодо судів, оскільки ми на сьогоднішній день не маємо кінцевих змін, які опрацьовуються в нашому комітеті. Ви знаєте, є відповідна робоча група, яка напрацьовує відповідний матеріал. Зміни щодо територіальності, ви знаєте, що пов'язані з утворенням і ліквідацією районів, те, що відбулося у нас. І ми з вами планували, що до 1 січня 2022 року ми ці зміни і накладемо на суди у відповідності до змін районів.

Але, як я сказав попередньо, що ще відповідні матеріали не готові. Крім того, після того, коли їх підготує робоча група, буде необхідно їх надіслати Президенту, Президент розглянув. Будуть відповідні пропозиції, ще обговорення. І ми з колегами вважаємо, що цей час займе достатньо ще часу, і ми в цьому році не встигнемо.

Тому є пропозиція відповідними змінами продовжити строк здійснення своїх повноважень судів у межах територіальної юрисдикції, яка зараз існує, до 1 січня 2023 року.

Інших змін цей закон за собою не несе.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Олексійович.

По-перше, хочу додати, що до нас доєднався (для стенограми) народний депутат Дирдін. По-друге, що вдалося включити ютуб-трансляцію і посилання на трансляцію в ютубі, воно є в чаті нашої сьогоднішньої відеоконференції.

Шановні представники органів судової влади, я в першу чергу хотів би

надати слово Богдану Сильвестровичу Монічу, який тісно і плідно співпрацює в нашій робочій групі з питання саме нової мапи судової України. Я пам'ятаю, що ви також висловлювалися на минулому засіданні комітету, але просто: чи підтримуєте, чи не підтримуєте?

МОНІЧ Б.С. Добрий день. Дякую, Андрій Євгенович.

Позиція незмінна: законопроект підтримується. Єдине що, знову ж кажу, я б не ставив кінцевих дат. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за оптимізм, а в першу чергу за підтримку нашого законопроекту. Розумію ваше занепокоєння тим, що часові межі також є важливими. Але все ж таки ми розуміємо, що робота робочої групи, і в тому числі дякуючи вашій активній участі, вона практично підходить до завершення. Тому маю надію, що в дуже, скажімо, стислі терміни ми вже остаточні пропозиції направимо до Президента України для підготовки відповідних законопроектів.

Шановні представники Вищої ради правосуддя, у мене відсутня інформація, хто зараз присутній на сьогоднішньому засіданні комітету. У вас така камера, я не дуже добре можу...

БОЛОТІН С.М. Доброго дня, шановні народні депутати, шановні учасники! Член Вищої ради правосуддя Болотін. На попередньому засіданні ми вже в повному обсязі висловили свою думку, аналогічно повторимо її зараз. В повному обсязі Вища рада правосуддя підтримує вказаний законопроект, оскільки це дасть можливість усунути ті прогалини, які, на жаль, на даний час ще існують.

Тому Вища рада правосуддя повністю підтримує і просить відтермінувати введення закону щодо територіальної юрисдикції, її зміни, місцевих судів. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже.

Олексій Сальніков, будь ласка. Ви з нами?

САЛЬНІКОВ О.О. Доброго дня. Ми теж підтримуємо рішення ВРП щодо відтермінування зазначеного закону. Тому що нам треба підготуватися і більш ретельно опрацювати зазначене питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Тут не рішення, а, мабуть, позицію ВРП?

САЛЬНІКОВ О.О. Позицію, так, дійсно, позицію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому що рішення приймати народним депутатам. Дякую за позицію. Ще раз, хотів би, щоб більш так сказати активно працювали і в робочій групі... Я знаю, що ви також співпрацюєте, але задля того, щоб ми уникнули там якихось помилок, ще раз перевірити ті напрацювання, які відповідна робоча група під головуванням нашого колеги Павла Васильовича Павліша і за участі, активної участі і підтримки Богдана Сильвестровича Моніча напрацювала відповідно до пропозицій і апеляційних судів, і місцевих судів, і народних депутатів, для того щоб ми вже вийшли на остаточну версію цієї мапи.

Дякую.

САЛЬНІКОВ О.О. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Васильович Павліш, будь ласка. Павло Васильович. Не чую, мабуть, якісь проблеми зі зв'язком.

Шановні колеги, чи є необхідність обговорення? Ми, в принципі, обговорювали минулого разу.

_____. Пропозиція голосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тоді я ставлю на голосування проект висновку Комітету Верховної Ради України з питань правової політики: рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо територіальної юрисдикції місцевих судів на території України до прийняття закону щодо зміни системи місцевих судів на території України у зв'язку з утворенням, ліквідацією районів (реєстраційний номер 5387, від 16 квітня 2021 року), поданий народними депутатами України Демченком та іншими, за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу і, в мене буде пропозиція, в цілому. Тому що, в принципі, тут нема чого обговорювати.

Я тоді пропоную одразу нам підтримати, скажімо так, з техніко-юридичної точки зору, враховуючи те, що це не зміни, а зміна, проголосувати відповідний текст. Я зараз під стенограму зачитую.

Закон України про внесення зміни до пункту 3.1 "Прикінцевих та перехідних положень" Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо територіальної юрисдикції місцевих судів на території України до прийняття закону щодо зміни системи місцевих судів на території України у зв'язку з утворенням та ліквідацією районів. І за пропозиціями наших юристів викласти текст закону наступним чином.

"Верховна Рада України постановляє:

Перше. У пункті 3.1 розділу XII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про судоустрій і статус суддів" ("Відомості Верховної Ради України", 2016 рік, № 31, стаття 545 із наступними змінами) слова і цифри "1 січня 2022 року" замінити словами і цифрами "1 січня 2023 року".

І пункт другий. Цей закон набирає чинності з дня наступного за днем його опублікування".

Для того щоб ми одразу з вами проголосували цей закон за основу і в цілому з пропозиціями комітету.

І пункт другий. Доповідачем від комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України пропоную визначити народного депутата Демченка. Немає заперечень?

До нас ще раз доєднується Павло Васильович, мабуть, були проблеми зі зв'язком.

Я тоді ставлю пропозицію з відповідними змінами, яку я запропонував, ставлю на голосування.

Народний депутат Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Вельможний.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Князевич. Руслан Петрович! Не чую.

Народний депутат Костін – за.

Народний депутат Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Маслов.

МАСЛОВ Д.В. За

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Німченко. Василь Іванович! Василь Іванович, ми вас бачимо, але ми вас не чуємо. Ми до вас повернемося.

Народний депутат Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Павліш.

ПАВЛІШ П.В. 5387? Бо у мене зв'язок прирвався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, за моєю пропозицією голосуємо, пропонуємо за основу і в цілому.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Соколев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Совгиря.

СОВГИРЯ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Торохтій.

ТОРОХТІЙ Б.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І ще раз, Василь Іванович Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми вас чуємо, що ви є, але як ви голосуєте?

НІМЧЕНКО В.І. Як всі, я – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді "за", я зрозумів. У нас всі "за" проголосували.
Дякую, Василь Іванович.

17 – за, проти – 0, утримались – 0. Рішення прийнято. Дякую, колеги.

Переходимо до наступного питання порядку денного. Ми зараз з вами

заходимо з законопроект 5644 – це реформа нотаріату. Тому я із задоволенням пропоную надати слово одному із авторів, головному автору, так скажемо. Ігор Павлович Фріс, вам слово.

Після цього, в нас присутні представники Нотаріальної палати сьогодні на засіданні комітету, я думаю, що буде варто також надати їм слово. Мав бути Володимир Миколайович Марченко. Я не знаю, чи він є, але точно є його заступниця, пані Інна Бернацька. Після цього пропоную надати слово першому заступнику міністра юстиції Євгенію Горовцю. Після цього, я думаю, що зможемо почути позицію підкомітету і надалі ми зможемо обговорити.

Ні, давайте наступним чином, я перепрошую, все ж таки це об'ємний законопроект. Давайте таким чином. Автор, Фріс Ігор Павлович, потім запитання, якщо є. Потім так, як я сказав, висловить позицію Нотаріальна палата і Міністерство юстиції. Після цього пропоную обговорити, і після цього позицію підкомітету і переходимо до голосування. Нема заперечень?

Ігор Павлович, будь ласка, вам слово. Пропоную не обмежувати в часі, тому що це великий, дійсно фундаментальний законопроект.

ФРІС І.П. Андрій Євгенович, я багато не буду. Я думаю, що всі колеги, ми вже неодноразово цей законопроект обговорювали і на особистих зустрічах, і в різноманітних форумах. І люди всі знайомі з тією ідеєю, концептуальною ідеєю, яка була. Єдине що, у мене прохання до всіх, що відповідати на питання... я буду модерувати відповіді, тому що певну частину цього законопроекту було створено за участю Міністерства юстиції. Велику частину цього законопроекту було створено і розроблено за участю Нотаріальної палати України. Вони були основним хедлайнером, скажімо так, цього законопроекту. І тому відповіді на питання, які будуть у колег виникати, я буду просто модерувати, хто буде відповідати, в тому чи іншому плані, якщо ви не проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я не проти. Да, будь ласка, вам слово.

ФРІС І.П. В чому загальний зміст цього законопроекту і чому потрібна реформа нотаріату. Ви знаєте, з 94-го року в Україні появився приватний нотаріат. В 95-му почали працювати перші приватні нотаріуси на рівні державних нотаріальних контор. Якщо ми з вами згадаємо 90-ті роки і черги до нотаріусів, то люди займали о 5 годині ранку чергу, щоб потрапити до нотаріуса. Але тоді дійсно ринок, цивільні правовідносини були досить обмеженими. І відчувувалась дуже обмежена кількість нерухомого майна, і не було того, з чим ми стикаємося сьогодні кожен день в нашій діяльності. Не було ні іпотек, не було ні шлюбних договорів, не було ні протестів векселя і всього решта.

З 95-го року приватний нотаріат дуже потужно увійшов в ринок і надав учасникам ринку, цивільного ринку можливість реалізовувати свої права та обов'язки, які виникають в процесі реалізації цивільно-правових відносин. Це є досить короткий, як для світового масштабу, шлях. Тому що нотаріати Франції, наприклад, налічують 300 років, нотаріати Швейцарії, кантони деякі - 500 років. То український нотаріат досить потужно увірвався в правову систему нашої держави, приватний нотаріат, який виконує на сьогоднішній день публічно-правові функції, які держава делегувала від імені держави посвідчувати юридичні права для надання їм певної вірогідності. І на сьогоднішній день, я не побоюся того слова сказати, що нотаріуси мають найвищу довіру, одну з найвищих довір серед органів юстиції і серед правоохоронних органів, тому що ми теж вчиняємо певну правозахисну функцію, вчиняючи виконавчі написи документів, які встановлюють прострочення заборгованості.

Але етапи нотаріального розвитку, вони були певним чином непослідовні. Скажімо, спочатку приватні нотаріуси були обмежені у вчиненні певних видів дій, такі як спадщина. З 2009 року нотаріусам приватним ми надали можливість вчиняти те саме, що роблять державні. На

сьогоднішній між приватним і державним нотаріатом по функціоналу абсолютно немає ніякої різниці. Але є різниця по фінансуванню, є різниця по утриманню і є різниця в розумінні міжнародного нотаріату і того, як повинен нотаріат в Україні відповідати тим вимогам Міжнародного союзу нотаріату, в якому є ми членами і до якого ми прагнемо в кінцевому своєму результаті, а саме нотаріат латинського типу, коли нотаріуси не діляться між приватними і державними, коли нотаріуси мають однакові умови і несуть однакову відповідальність перед відвідувачами, перед особами, які звертаються, не люблю слово "клієнти" говорити, тому що клієнти в адвокатів в більшості, а у нотаріусів все ж таки особи, які звертаються за вчиненням нотаріальних дій для засвідчення, посвідчення, видачею відповідних документів, які вчиняються нотаріусами.

І метою нашого законопроекту якраз і є приведення національного законодавства про нотаріат до світового рівня європейських нотаріатів - такі, які сьогодні є в наших сусідів. Але це система нотаріату континентального права, не латинська - там, де є адвокати, а саме нотаріуси, коли особа, яка наділена відповідними правами, отримує право на вчинення нотаріальних дій після проходження, після певних суб'єктивних ознак, звісно: це є освіта, це є стаж роботи, це є відповідна кваліфікація, здача відповідного кваліфікаційного іспиту. І доступ до професії здійснюється безпосередньо через самоврядну організацію, яка на сьогоднішній день, і єдина професійна самоврядна організація нотаріату – це Нотаріальна палата України.

Порівняно з цим ми ще в цьому законопроекті збільшили і види нотаріальних дій, і переходимо до системи електронного нотаріату, поступово, звісно ж. Зараз ведуться активні обговорення, і, може, до другого читання ми дійдемо до того, що ми збільшимо і види нотаріальних дій, які будуть включати електронний нотаріат. Наприклад, зараз досить потужно ми ...*(Не чути)* обговорення питання вчинення виконавчих написів на документах, які будуть підписані за допомогою кваліфікованих електронних підписів, і ми прибираємо ту вакханалію, яка відбувається в процесі

звернення стягнення за простими паперовими договорами, які можна укласти заднім числом і потім нести певну відповідальність.

І дуже важливим моментом є все ж таки розвиток професійного самоврядування, відповідно до якого Міністерство юстиції делегує в професійні самоврядні організації, Нотаріальну палату України безліч функцій, які на сьогоднішній день належать відповідному державному органу.

Я думаю, що за цю частину ми надамо слово і попросимо розказати більше першого заступника міністра юстиції, який з готовністю відкликнувся. І міністр юстиції з готовністю відкликнувся на ідею Нотаріальної палати щодо розподілу цих повноважень і залишення за собою певних контрольних функцій. Але, як зараз це відбувається в світових нотаріалках, безпосередній доступ до професії, дисциплінарні відповідні заходи стосовно нотаріусів і взагалі керування нотаріатом здійснюється через професійну організацію самоврядування.

Така ідея цього законопроекту в загальному, щоб в деталі не вдаватися. Готовий буду відповідати на всі ваші питання. Впевнений, що ця реформа, як і взагалі реформа нотаріату, яка відбулася в нашій країні в середині 90-х років, буде успішною, тому що нотаріуси, як і судді, як і адвокати, і прокурори, звісно, вони найкращі фахівці в галузі права в нашій державі.

Дякую вам, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігор Павлович.

Шановні колеги, чи є запитання? Ви підготуйтесь. Я поки що хочу сказати, що ми отримали висновок ГНЕУ. Він з пропозиціями та зауваженнями, тобто в цілому є таким, скажімо так, позитивним, але з пропозиціями і зауваженнями, тому що, дійсно, це великий законопроект.

Ми маємо позицію Міністерства юстиції. Зараз я надам після того, якщо будуть запитання. Але позиція Міністерства юстиції – також є певні пропозиції, але законопроект в цілому підтримується.

Ми отримали також лист від Асоціації правників України, які підтримують цей законопроект, і вони також назвали його фундаментальним.

Інших поки що листів на нас не надходило. Позиція Нотаріальної палати, я просто не пам'ятаю, чи ви направляли письмово, чи ні...

ФРІС І.П. Є, Андрій Євгенович. Є пропозиція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, є позиція і Нотаріальної палати також, яка підтримує.

Чому я це згадав? Тому що, Ігор Павлович, чи не варто, поки буде обговорення, подумати, мабуть, нам треба все таки застосувати 116 статтю у висновку комітету?

ФРІС І.П. Думаю, що так, Андрій Євгенович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже багато, дійсно, пропозицій. Вони можуть бути дуже слухними, і потім між першим та другим читанням, я вважаю, що будуть також пропозиції від народних депутатів. Тому зараз ми сформулюємо цей пункт висновку, і якщо ви не проти...

ФРІС І.П. Я тільки за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...пропоную додати.

Так, питання до Ігоря Павловича є? Немає. Добре. Дякую, Ігор Павлович.

Тоді я надаю слово пані Інні Бернацькій, віце-президенту Нотаріальної палати.

ФРІС І.П. Андрій Євгенович, я перепрошую, чи можна все ж таки, щоб спочатку пан Євген Горовець висловився?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Безумовно.

ФРІС І.П. Я буду вам вдячний дуже.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Євгеній Горовець перший заступник міністра юстиції України. Пан Євгеній, дякую, вам слово.

ГОРОВЕЦЬ Є.М. Доброго дня, колеги. Дуже дякую за можливість висловити позицію Мін'юсту щодо відповідного законопроекту.

Зазначу, що ми вели значну роботу разом з Нотаріальною палатою, з народними депутатами, а перш за все з паном Ігорем Павловичем, щодо підготовки відповідного тексту законопроекту.

Відповідно, коли був зареєстрований цей законопроект, ми відповідну роботу припинили, якраз на етапі, коли надіслали нашу версію на погодження до центральних органів виконавчої влади. І законопроект, який ми наразі обговорюємо, він багато в чому в основній частині співпадає з тим проектом, який ми готували.

Ті зауваження, які ми висловили в нашому листі, проводячи генеральну лінію щодо підтримки його, вони також в більшості своїй пояснюються тим, що після реєстрації законопроекту у Верховній Раді ми отримали від інших міністерств, зокрема Міністерства цифрової трансформації, Мінфіну, Мінекономіки, окремі зауваження, на нашу думку слушні, переважно редакційного або такого дрібного характеру, але, очевидно, їх варто буде врахувати при підготовці законопроекту до другого читання.

116 статтю також підтримуємо, варто застосувати, тому що законопроект масштабний, час йде, з'являються певні нові питання і проблеми, і краще мати можливість вирішити їх на етапі фіналізації тексту.

Не буду повторюватися, зазначу, що справді законопроект є

масштабним, в певних аспектах революційним. Зазначу основні блоки, які можна тут виділити, тому що ми маємо серйозні зміни, пропонуємо серйозні зміни, в тому числі в різних питаннях редакційного, скажімо так, операційного характеру, але є справді фундаментальні зміни. Напевно, чи не найважливішим є те, що ми пропонуємо досить значну частину повноважень, в тому числі нормопроектувального, нормотворчого характеру, передати від Мін'юсту до Нотаріальної палати. Вони отримають можливість не тільки, власне, реалізовувати політику держави, яка закріплена в законі, у підзаконних актах, а окремі підзаконні акти створити самостійно. Це, зокрема, там правила нотаріального діловодства, порядок допуску до професії, порядок застосування стягнень і багато-багато чого іншого.

Звісно, це виклик, як на мене, не лише для нашої правової системи, а й для самої нотаріальної спільноти. Їм потрібно буде зробити серйозні зусилля, інколи надзусилля, для того, щоб виправдати цю довіру.

І я принагідно звертаюся до всієї нотаріальної спільноти з тим, щоб вони розуміли той рівень відповідальності, який впаде на їхні плечі у разі схвалення відповідного законопроекту. Звісно, що законопроект, оскільки він створюється в епоху цифровізації, передбачає відповідні положення і щодо цифрового розвитку нотаріату. Передбачається створення електронної системи нотаріату, оскільки, за логікою відповідної реформи, нотаріус перейде на роботу в межах відповідної системи, яка забезпечуватиме реєстрацію всіх нотаріальних дій, їх фіксацію, взаємодію нотаріуса з різними інформаційними системами, які існують в державі, таким чином полегшуючи як роботу нотаріуса, так і осіб, які звернулися до нього для вчинення матеріальних дій.

Тут зауважу, що ми зберігаємо під певним кутом зору консервативний підхід в тому сенсі, що власником електронної системи нотаріату є держава, її технічним адміністратором буде відповідне державне підприємство під Міністерством юстиції, а держателем - Мін'юст. В цьому сенсі нема підстав хвилюватися з точки зору, скажімо так, можливої втрати контролю за

відповідною системою і даними, які в ній зберігаються.

Водночас передбачається, що в рамках електронної системи Нотпалата також матиме власний значний блок повноважень. Вони будуть визначати, назвемо це так, інтерфейс програми, шаблонізацію документів. В цьому сенсі також досить значна робота буде за ними.

Знову ж таки значний блок законопроекту присвячується ліквідації державних нотаріальних контор. Це буде здійснюватися поступово, 5 років відводиться.

Знову ж таки ті, хто розуміється на проблемі, знає, що цей процес вже давно триває, у тому сенсі, що, на жаль, дуже велика плінність кадрів в цій системі. Державний нотаріат, на жаль, скажімо так, перебуває в стані природнього органічного занепаду. Дуже важко знайти відповідних людей, які згодні посісти відповідні позиції в державних нотаріальних конторах, для цього є дуже багато причин. Законопроект вирішує цю проблему, ми переходимо до єдиного нотаріату.

Ми розширюємо також і перелік нотаріальних дій, нові категорії, зокрема це забезпечення доказів. На жаль, ми тут відстаємо навіть від наших країн-сусідів, у тому числі пострадянського простору. Ті, хто в темі, зокрема адвокати, знають, що для засвідчення певних доказів інколи доводиться їхати до тієї самої Білорусі чи Російської Федерації, там з використанням їхніх нотаріусів засвідчувати відповідні документи, і потім подавати їх до судових установ України. Це ненормальна практика, законопроект її вирішує.

Знову ж таки передбачається низка антирейдерських заходів, зокрема замовчуванням передбачається, що договори купівлі-продажу корпоративних прав має бути нотаріально посвідчені, крім випадків, коли засновники - відповідні юридичні особи готові взяти на себе відповідні ризики; і визначає, що в статуті відповідні юридичні особи визначають, що таке посвідчення не вимагається.

Знову ж таки є низка інших положень, які, я впевнений, виведуть нотаріат на новий щабель розвитку.

Очевидно, у нас буде дуже багато пропозицій до другого читання. Мін'юст активно готовий підключитися до їх обговорення, доопрацювання, з тим щоб фінальний текст враховував максимально інтереси усіх залучених сторін.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Євгеній, за таке представлення принципів положень цього реформаторського законопроекту. Це дійсно реформа нотаріату, про яку ми давно говорили. І дякую всім за таку ретельну підготовку цього законопроекту.

Ще хотів додати - це відображено в проекті висновку, - що у нас є пропозиції від Інституту законодавства і від Офісу Генерального прокурора, від Міністерства фінансів, Фонду державного майна, Асоціації міст України, Міністерства цифрової трансформації, Міністерства економіки щодо розгляду певних їх пропозицій, зауважень щодо цього законопроекту. Тому будемо все це ретельно вивчати і приймати рішення вже між першим та другим читанням.

Шановні колеги, чи є запитання до pana Євгенія? Не бачу.

Тоді, з вашого дозволу, надаю слово пані Інні Бернацькій. Будь ласка.

БЕРНАЦЬКА І.М. Добрий день. Чути мене?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре чути. Будь ласка, вам слово.

БЕРНАЦЬКА І.М. Я хочу розпочати свій виступ з того, як ми робили ці пропозиції, напрацьовували зміни до Закону "Про нотаріат".

Всі ви знаєте, що вже давно в навчальних закладах викладають нотаріальний процес. Нотаріальний процес нотаріатів зафіксований у особливій частині Закону "Про нотаріат". Тобто один-єдиний закон містить загальну частину і спеціальну частину. Без цих змін, які запропоновані даним

законопроектом, який визначить вектор руху, розвитку нотаріату в подальшому, ми можемо впорядкувати нашу спеціальну частину.

Відповідно прийняття цільного закону, адже деякі колеги кажуть, правники, чому не подати новий, цілісний закон, ми не можемо без врахування політики держави і готовності відкривати нам ті вектори діяльності, які для нас необхідні, які об'єктивно обумовлені і потребує нотаріат на сьогодні, не можемо приступити до здійснення цих реформ.

Я хочу дуже подякувати автору законопроекту, своїй Нотаріальній палаті, Міністерству юстиції за цей потужний крок. І чесно, я дуже хвилююся, бо відповідальність, дійсно, ми беремо на себе надзвичайно велику репутаційну, адже це наш хліб, наша професія, яку ми не можемо зруйнувати.

Так от, що стосується основних таких новацій даного законопроекту. Це перехід до єдиного нотаріату. У нас і так єдиний нотаріат, всі документи мають однакове значення, але існують державні нотаріальні контори. Крім того, що з моменту прийняття, а коли ще цей закон буде прийнятий, їм надається 5 років для поступового переходу до єдиного нотаріату, я хочу звернути увагу ще й на матеріально-технічну базу державних контор, яка не витримує сучасного запиту суспільства, тієї техніки, комп'ютерів, ліцензійних програм, які сьогодні ставить час, виклик і необхідність забезпечення у нотаріуса, з яким нотаріус має працювати.

Ми готові до переходу до єдиного нотаріату. Приватний нотаріат, ті нотаріуси приватні, які працюють у відділеннях, мають своє бачення підтримки і влиття державних нотаріусів для того, щоб вони змогли працювати. Державні нотаріуси зможуть працювати і забезпечити свою подальшу діяльність, адже в них дуже великий практичний досвід роботи, і багато уже громадян підуть до них, як, умовно кажучи, до нотаріусів, не будемо вже вживати, приватних. Тому це питання надзвичайно для нас важливе - перейти до єдиного нотаріату, залишивши все вже в історії.

Наступне. Дуже важливим кроком є поєднання державного

регулювання та самоврядного регулювання. Воно буде мати свою компенсаторність і мати одночасно противаги для стримування обох сторін у регулюванні. Насправді нотаріальна палата мала себе, нотаріальна спільнота мала себе серйозно, суворо зарекомендувати, щоб наші ініціативи могли бути почуті, а далі ми повинні ще виправдати всі ці питання. Тому саме і ставимо таку пропозицію: щодо поєднання цього державного регулювання і самоврядного регулювання.

Що стосується наступного блоку - це електронний нотаріат. Всі ви бачите, що ми відстаємо, катастрофічно відстаємо від процесів у державі, але нотаріат дуже обережний і виважений у своїх реформах, за принципом: не нашкодь, не ламай те, що добре працює.

Що важливо на. Нам не підходять пілотні проекти, тому що у нас є нотаріальна таємниця, у нас є персональні дані, і у нас є нотаріальні дії, які не можна пробно зареєструвати. Це мусить бути виключно запроваджена електронна система, в яку будуть вноситися і реєструватися нотаріальні дії.

Що вона нам дає? Вона нам дає антирейдерські чинник, вона нам дає захист нотаріальної таємниці, зменшення в подальшому часу на вчинення нотаріальних дій. Адже, як показало запровадження ринку землі, що інформація у всіх цих базах розкидана. Ми будемо намагатися за допомогою системи електронного нотаріату все зводити до єдиного знаменника, щоб люди не стогнали, що це щось незручно чи довго. І саме важливе, це електронний нотаріальний архів, щоб документ міг зберігатися в електронній формі.

Дуже великий виклик для Мін'юсту, для Нотаріальної палати, для кожного нотаріуса навчитися і якісно формувати електронний архів, тому що це першоджерела права власності.

Ми вбачаємо, що ця електронна система подолає проблеми приховування шлюбних договорів, адже ми не бачимо сьогодні, хто де укладав шлюбний договір, є той шлюбний договір чи немає, попередніх договорів. Ми будемо бачити зміст нотаріально посвідченої довіреності, що

теж є дуже важливо.

Що стосується другого такого, чи третього блоку проблематики, яку ми хочемо вирішити, - це розміщення рівномірне нотаріусів по Україні.

Нікому не секрет, що запросити нотаріуса, фахового нотаріуса з високою кваліфікацією у віддалений куточок України працювати надто складно. Я бачу, що багато є зауважень щодо положень про оренду державного комунального майна. Його можна виписати. Але ми повинні придумати, як запросити людей у віддалені куточки України. Це якісь можуть бути і пільги по оподаткуванню, і від Нотаріальної палати якісь заохочення, але в цьому законі ми починаємо перш за все - з чого? - з робочого місця, щоб була можливість у нотаріуса отримати, наприклад, на велику територіальну громаду дві кімнати. Це не створить великої погоди і не порушить ніякої ні конкуренції, ні обмежить конкуренцію в здачі майна в оренду, яке належить до комунальної там чи державної власності, і тому подібне.

Що стосується питання розширення участі нотаріуса у різних нотаріальних і реєстраційних діях. Ви бачите, що запропоновані положення змін до спеціальної частини Закону "Про нотаріат" сьогодні потрібні не нотаріусам, а потрібні суспільству. І ті шлюби, де в кабінеті в нотаріуса, власне, можна в договірному порядку визначити і долю утримання другого з подружжя, і аліменти на дитину, і домовитись про місце проживання, таким чином розвантажуючи суди, і забезпечення доказів. Адже сьогодні неформально і так у нотаріусів засвідчують справжність підпису на заявах, в яких містяться покази свідків. Чому би не надати можливість і статусність цих документам? І те саме стосується і електронних документів.

Я, хвилюючись, хочу подякувати всім, підтримати даний законопроект. Хто має слушні пропозиції для того, щоб зробити його кращим, ми будемо дуже вдячні, тому що хочеться, щоб нотаріат України був зразковим і ми виправдали, власне, довіру, яка сьогодні нами здобута у ваших очах. Нам ще доведеться її виправдати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Інна.

Чи є питання? Немає. Шановні колеги, хто хоче виступити в обговоренні? Не чую. Дякую, шановні колеги.

Ну, серед авторів цього законопроекту... співавторів цього законопроекту багато членів нашого комітету. Тому я розумію, що колеги знайомі з цією проблемою, яку ми маємо врегулювати. Це дійсно великий законопроект. Я пропоную переходити тоді до голосування з урахуванням тієї пропозиції, яку я вже озвучив.

Я зараз ставлю на голосування проект висновку Комітету Верховної Ради з питань правової політики щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення регулювання нотаріальної діяльності (реєстраційний номер 5644, від 10 червня 2021 року) з наступним рішенням.

Перше. На підставі викладеного вище Комітет з питань правової політики вирішив рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення регулювання нотаріальної діяльності (реєстраційний номер 5644, від 10 червня 2021 року), поданого народним депутатом України Фрісом Ігорем Павловичем та іншими народними депутатами України, прийняти в першому читанні за основу, врахувавши при доопрацюванні до другого читання пропозиції, висловлені у висновку Комітету з питань правової політики від 20 жовтня 2021 року відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Ще секретаріат доопрацює саме формулювання щодо застосування 116 статті.

І друге. Доповідачем від комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову підкомітету з питань діяльності органів юстиції, органів виконання покарань та пробації Фріса Ігоря Павловича.

Переходимо до голосування.

Народний депутат Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Вельможний.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Демченко.

Народний депутат Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Князевич. Немає.

Народний депутат Костін – за.

Народний депутат Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Маслов.

МАСЛОВ Д.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Павліш.

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Совгиря.

СОВГИРЯ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Стефанчук. Микола Олексійович!

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Торохтій.

ТОРОХТІЙ Б.Г. Торохтій – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Фріс Ігор Павлович.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це зрозуміло, да. Дякую.

17 – за, проти – 0, утримались – 0. Рішення прийнято.

Дякую, шановні колеги. Дякую нашим запрошеним.

ФРІС І.П. Дозвольте слово, Андрій Євгенович?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Ігор Павлович.

ФРІС І.П. Принагідно дякую, колеги, і буду запрошувати всіх як знаних фахівців у галузі права долучитися, поправити це в законопроекті, виправити ті моменти, на які ми з авторами, напевно, не знайшли правильного бачення, або підсилити нас своєю правовою думкою.

Спасибі вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігор Павлович, неодмінно. Я думаю, що всі: і Міністерство юстиції, і Нотаріальна палата, і всі ці органи, і організації, яким ми направляли для висловлення своїх пропозицій і зауважень, - вони всі приймуть участь в доопрацюванні цього законопроекту до другого читання.

Переходимо до наступного пункту порядку денного - це у нас законопроект 5177 і 5177-1. У нас сьогодні є автор цього законопроекту, основного законопроекту, народний депутат Горбенко.

Руслан Олександрович, ви з нами?

ГОРБЕНКО Р.О. Доброго дня, Андрій Євгенович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я пропоную наступний порядок розгляду цих законопроектів. Від авторів надамо слово нашому колезі Руслану Горбенку. Потім, якщо будуть запитання, будь ласка, у нас сьогодні присутня заступник міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій пані Інна Драганчук, а також присутня пані Ганна Христова, керівниця проекту із внутрішнього переміщення Ради Європи, пропонуємо також надати слово. Після цього, якщо будуть запитання, маємо можливість поставити запитання до автора цього законопроекту. Потім пропоную надати слово голові підкомітету, нашому колезі Івану Романовичу Калауру.

Ні, давайте наступним чином, тому що у нас один висновок... а, ні, у нас два висновки, і після цього перейдемо до розгляду альтернативного законопроекту 5177-1, в принципі, за такою ж самою процедурою.

Руслан Горбенко, вам слово, будь ласка.

ГОРБЕНКО Р.О. Доброго дня ще раз, шановні колеги! Щодо законопроекту 5177 по суті коротко. У нас не існує законодавчо запобіжного механізму захисту майнових прав та виплат компенсацій за майно, яке постраждало чи було знищене внаслідок збройної агресії.

З осені 2020 року діє постанова Кабінету Міністрів України, яка передбачає надання виплати в розмірі до 300 тисяч гривень тільки за житло. І вже видано приблизно 300 постраждалим. У листопаді 2019 року Комітетом з прав людини була створена робоча група з напрацювання комплексного законопроекту, куди ввійшли депутати та представники міністерств, та інших організацій.

За результатами напрацювань був підготовлений проект 5177 Закону України про захист права власності та інших речових прав осіб,

постраждалих внаслідок збройної агресії, який пропонується до вашої уваги. Я зазначу, що основними нововведеннями законопроекту є запровадження визначених термінів: "знищене майно", "пошкоджене майно", "втрачене майно", "компенсація", "реституція". Також передбачається - це головне, - створення державного реєстру майна фізичних та юридичних осіб знищеного, пошкодженого та втраченого внаслідок збройної агресії, та використання даних реєстру як для формування консолідованої претензії України до держави-агресора щодо реалізації її міжнародно-правової відповідальності за збройну агресію проти України.

Також вводиться запровадження порядку надання компенсацій за знищене, пошкоджене та втрачене нерухоме та рухоме майно; визначення способів надання компенсацій та її розмірів; встановлення засад функціонування комісії з обстеження знищеного та пошкодженого майна. Також законопроектом вносяться зміни до статті 268 Цивільного кодексу України, законів України: "Про судовий збір", "Про безоплатну правову допомогу", "Про державне мито". Цей закон чекають наші співвітчизники з Донбасу, які втратили своє майно вже восьмий рік, перед якими і ми, і попереднє скликання Верховної Ради України дуже завинили тим, що стільки років не змогли впровадити ефективний механізм захисту прав, порушених внаслідок збройної агресії.

Дуже прошу підтримати проект в першому читанні. Всі зауваження до законопроекту до другого читання будуть доопрацьовані. Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Руслане.

Чи є запитання до представника авторів? Немає.

СОБОЛЄВ С.В. У мене є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Владиславович, будь ласка.

СОБОЛЄВ С.В. Пане Руслане, в свій час я з колегами з усіх фракцій підготував законопроект, який опосередковано торкається цієї теми. Він навіть пройшов перше читання. Це законопроект, який захищає право тих, хто взяв кредити в державних банках, перебуваючи в той час не в стані війни, не в стані окупації, і у кого конфіскували відповідне майно, під яке бралися ці кредити в державних банках. Або це непрацюючі підприємства, закриті, торгівельні заклади. І, власне, мій законопроект був, як і моїх колег з усіх фракцій, направлений на те, щоб врятувати від банкрутства, викликаного війною, ці підприємства, які не працюють, я підкреслюю, не сплачують податки в так званих "ЛНР", "ДНР", але на яких висять кредити, які накопичуються з шаленою швидкістю, штрафи, пеня, крім основного тіла кредиту.

І фактично цим законопроектом ми пропонували заморозити виплату цього тіла кредиту, не нараховувати пеню і штрафи на період, поки не закінчиться окупація цих територій. Чи вважаєте ви можливим, якщо питання йде про захист майна, власності, розширити це поняття саме і на цю категорію осіб?

Дякую.

ГОРБЕНКО Р.О. Дуже дякую, Сергій Владиславович, за питання.

Щодо постраждалих осіб, фізичних осіб та юросіб, внаслідок збройної агресії, які в мирний час взяли кредити, і щоб запобігти їх банкрутству, наша каденція, Верховна Рада України вже проголосувала законопроект 2329. Він передбачає припинення нарахувань всіх відсотків, пені та штрафів, але тільки для фізосіб. Щодо юросіб, ми можемо окремо з вами разом розробити цей законопроект, щоб захистити права переміщених осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії, і допомогти їм облаштувати своє життя вже в мирній і контрольованій частині України.

СОБОЛЄВ С.В. Тут просто в чому проблема, що цей законопроект

ухвалений в першому читанні, який стосується юридичних осіб, але він надовго заморожений. Фактично вже більше року не розглядається в другому читанні, хоча є висновки профільних комітетів, до речі, в тому числі і нашого комітету, який підтримав цей законопроект, але там цілий ряд погоджень, які далі тривають. Чи в ваш законопроект можливо включити, наприклад, окремо саме для юридичних осіб, які постраждали внаслідок агресії російської, як ви вважаєте?

ГОРБЕНКО Р.О. Шановний Сергій Владиславович, по-перше, я дуже поважаю майнові права саме юридичних осіб. Але, на мою думку, перше - треба захистити тих людей, тих фізичних осіб, які особисто постраждали внаслідок збройної агресії. І я думаю, що добавляти інших постраждалих – юросіб, ми можемо окремо розробити законопроект, який буде передбачати захист...

СОБОЛЄВ С.В. Тобто цей законопроект, іншими словами, стосується виключно тільки фізичних осіб, я правильно розумію?

ГОРБЕНКО Р.О. Так. Наприклад, законопроект 2329 він передбачає припинення нарахувань...

СОБОЛЄВ С.В. Да, я знаю. Я знаю цей закон.

ГОРБЕНКО Р.О. ...для фізичних осіб, а цей законопроект передбачає відшкодування внаслідок збройної агресії за втрачене, пошкоджене майно.

Що стосується юросіб, ну, тут вже треба ...

СОБОЛЄВ С.В. Все. У мене питань немає. Дякую.

ГОРБЕНКО Р.О. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Але ми зараз розглядаємо цей законопроект на стадії попереднього розгляду. Я думаю, що, пан Руслан, ви почули питання. Воно більш, мабуть, стосується вже етапу першого читання цього законопроекту. Мабуть, буде можливість поспілкуватися з співавторами, з профільними нашими міністерствами щодо, можливо, і також і врегулювання цього питання, щоб нам було легше приймати рішення під час його розгляду в першому читанні.

Шановні колеги, чи є інші питання до представника авторів? Немає.

Я тоді пропоную надати слово пані Інні Драганчук, заступнику міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Інна Олександрівна, вам слово, будь ласка.

ДРАГАНЧУК І.О. Доброго дня, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми отримали лист з вашими пропозиціями, зауваженнями. Прошу. Але з урахуванням зараз все ж таки стадії розгляду цього законопроекту - це попередній розгляд.

ДРАГАНЧУК І.О. *(Не чути)*... лаконічно виступити, сказати, що міністерство було залучено. Ми підтримуємо цей законопроект. Всі наші зауваження були опрацьовані спільно з авторами законопроекту, відповідно нам було дуже важливо зберегти ту архітектуру виплат, які існують на сьогодні по 947 постанові. Ми дуже просили врахувати це, тому що, скажімо так, виникало дуже багато зусиль для того, щоб ця постанова почала працювати.

То, яким чином зараз виписаний законопроект, він нас абсолютно влаштовує. Відповідно вже проводимо наради для того, щоб розробляти наступні порядки, які будуть передбачені саме цим законопроектом, який сьогодні розглядається.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за підтримку. Дякую за вашу позицію.

Пані Ганна Христова, будь ласка, вам слово.

ХРИСТОВА Г. Шановний пане головуючий, шановні народні депутати, безумовно, це надзвичайно важливо і для Ради Європи, для Офісу Ради Європи в Україні, для міжнародної спільноти - мати можливість взяти слово. Я розумію регламент, розумію обмеженість часу, тому також спробую, наслідуючи продемонстровані традиції, максимально лаконічно.

І перша моя місія сьогодні на засіданні полягає в тому, щоб нагадати всім членам комітету про лист підтримки, який надійшов від п'яти ключових міжнародних організацій і національних партнерів, які входили до складу робочої групи разом з представниками, звичайно, парламенту, профільних міністерств, які працювали над відповідним текстом законопроекту. Це Агентство ООН у справах біженців в Україні, це Данська рада у справах біженців, Норвезька рада у справах біженців, це благодійний фонд "Право на захист", і відповідно проект Ради Європи, який працює з внутрішнім переміщенням і пошуком сталих рішень.

Ці ключові актори, які були залучені до опрацювання тексту, спрямували 6 вересня цього року голові комітету і шановним членам комітету відповідний лист підтримки, який наголошував на тому, що цей законопроект є таким, який в цілому орієнтований на виконання Україною своїх міжнародно-правових зобов'язань в частині захисту прав людини. Він стосується виконання базових міжнародних стандартів щодо захисту прав осіб, які постраждали від збройного конфлікту. І цей законопроект, безумовно, потребує певного доопрацювання до другого читання, але лист був спрямований на звернення до народних депутатів відповідного профільного Комітету з правової політики щодо підтримки цього законопроекту у першому читанні і відповідно рекомендації до голосування його, до внесення його до порядку денного Верховної Ради.

І так само ми наголошуємо на тому, що при доопрацюванні до другого читання ми надамо максимальну експертну підтримку для того, щоб врахувати всі ті зауваження, які є доречними, які були викладені у висновках, які надійшли від відповідних наукових установ, а також від відповідних міністерств.

Друга теза полягає в тому, що цей законопроект, по суті, є першим кроком на виконання тих загальних принципів, які закладені в законопроекті про засади державної політики перехідного періоду.

Нам всім добре відомо, що фактично вчора був оприлюднений висновок Венеційської комісії щодо цього законопроекту, і попереду у України багато роботи. І у цьому висновку Венеційська комісія передовсім наголосила саме на тому, що захист прав цивільних осіб, які постраждали від конфлікту, і саме підхід, який орієнтований на те, щоб права особи були покладені в основу, є таким, який максимально вітається і Венеційською комісією, і в цілому відповідає міжнародним стандартам.

І відповідно цей законопроект про захист права власності та інших речових прав осіб, які постраждали від збройної агресії, може стати тим першим показовим кроком, який спрямований на захист надзвичайно важливого блоку прав осіб, які постраждали від збройного конфлікту, а саме майнових прав. І у цьому зв'язку його робота над ним, його не затримування, а навпаки активне просування у парламенті, і, безумовно, з відповідним доопрацюванням, є надзвичайно важливим, як такий ключовий меседж, який буде відповідати загальним рекомендаціям і руху у бік захисту прав людини.

І нарешті третій блок мого виступу стосується того, що робоча група і ми як представники, які працюють у складі цієї робочої групи, мали можливість дуже докладно ознайомитись з тими зауваженнями, які надійшли від профільних міністерств, включно з Міністерством юстиції, які надійшли від профільних наукових установ, у тому числі ключових наукових установ України: і університету Ярослава Мудрого, і Одеської академії, і Інституту законодавства. І якщо стисло, то частина з них стосується техніко-

юридичних моментів і, безумовно, мають бути доопрацьовані до другого читання, і це абсолютно можливо.

А другий блок важливих зауважень стосується обсягів і розміру компенсації, і відповідно йдеться про максимальний розмір, про не обмеження певним розміром компенсації. Але тут варто нагадати шановним народним депутатам про те, що позитивні зобов'язання з прав людини, в межах яких ухвалюється цей законопроект і був розроблений, вони передбачають баланс між можливостями держави і інтересами окремих осіб. І цей законопроект якраз пропонує цей певний баланс.

І, зрештою, третє, і це останнє, на чому я зупинюсь, стосується надзвичайно важливого, ключового питання, що частина зауважень були сформульовані саме так, тому що на цей законопроект накладалася цивільно-правова рамка і накладалися принципи, які зафіксовані Цивільним кодексом України, коли йдеться і про повну компенсацію, і про диспозитивність там сторін, і так далі. І тут важливо наголосити, що принципи, які стосуються цивільного права і цивільного законодавства, звичайно, не є застосованими до цього законопроекту. Бо цей законопроект перебуває в площині публічно-правових відносин, і це є фактично законопроект, спрямований на виконання публічно-правових міжнародних зобов'язань держави у галузі прав людини, на що фактично наголошує наша судова система у відповідних рішеннях по компенсації, які стосуються тих осіб, які зазнали пошкодження майна або руйнації майна внаслідок збройного конфлікту.

І остання теза полягає в тому, що саме з урахуванням того, що визначені дефініції, які пропонуються в першій статті закону, а також подальші положення, зокрема преамбули, чисто вказували на те, що цей законопроект не є законопроектом, який регулює цивільно-правові відносини. Вже запропоновані відповідні зміни до того, як можна його покращити, доопрацювати, щоб це надважливе юридичне питання зняти.

Дякую за увагу. І, звичайно, зупиняюся, враховуючи часові обмеження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Ганно.

Шановні колеги, чи є в когось запитання, виступи? Я тоді надаю слово голові підкомітету щодо цього законопроекту.

Іван Романович Калаур, будь ласка, пропозиція щодо цього законопроекту.

КАЛАУР І.Р. Дякую, Андрій Євгенович. Законопроект 5177 я можу назвати як адекватну відповідь на звернення тих людей, які постраждали від збройної окупації Російської Федерації. В свій час, коли я працював у Комітеті з питань прав людини, деокупації та інтеграції тимчасово окупованих територій, було виїзне засідання комітету. Я мав особисто пересвідчитися, яке лихо, яку біду принесла ця збройна агресія і в якому жаху і переживанні проживають люди, у яких було знищено житло, які не мають можливості користуватися своїм не рухомим майном, земельними ділянками і всім іншим.

Єдина допомога цим людям - це дійсно надати допомогу, бо кожен з них вирішує у свій спосіб житлові питання і всі інші питання, які пов'язані з нерухомим майном.

Закон, власне, оцей, який ми сьогодні розглядаємо, він пропонує механізм відшкодування заповдіяної майнової, моральної шкоди. Його один недолік в тому, що він поданий надто пізно, вже стільки часу ми маємо війну на сході - і ось аж тепер ми повертаємося до цього питання.

Тому підкомітет з питань цивільного законодавства, цивільно-адміністративного права він розглянув вчора, 19 жовтня, цей законопроект. Цей законопроект був схвалений. Звичайно, є ціла низка зауважень до цього законопроекту, він потребує ще такого юридичного окультурення, уточнення дефініцій, які подані в статті 1. Є ряд запитань до формування оцього реєстру і осіб, які потребують відшкодування, і майна, і так далі. Але ідея цього законопроекту підкомітетом схвалена, і тому на підкомітеті було прийнято рішення рекомендувати Верховній Раді України включити цей законопроект

до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України десятого скликання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Романовичу.

Пропозиція є, можемо її поставити на голосування. У мене також є пропозиція. Ми запрошували першого автора альтернативного законопроекту 5177-1 пані Наталію Королевську на сьогоднішнє засідання, мабуть, вона не змогла прийняти участь. Але з врахуванням того, я побачив пропозиції підкомітету щодо альтернативного законопроекту, але мені здається, що, мабуть, варто обидва законопроекти включити до порядку денного сесії. А вже питання, які стосуються його відповідних відмінностей щодо правового врегулювання, вирішувати вже під час його розгляду в першому читанні.

Немає заперечень? Я тоді ставлю на голосування. У нас два висновки комітету.

КАЛАУР І.Р. Андрій Євгенович, можна, з вашого дозволу?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка, Іван Романович.

КАЛАУР І.Р. Підкомітет, який я очолюю, вчора, 19 жовтня, теж розглянув цей законопроект за авторством Королевської, і я хочу внести свої корективи.

Обидва законопроекти, вони змістовно співпадають, за винятком дуже принципового одного моменту. Це назва законопроекту, відповідно до назви і зміст законопроектів.

Законопроект за авторством Наталії Юріївни Королевської, він говорить про так звану антитерористичну операцію та операцію Об'єднаних сил. І якщо змістовно розцінювати ці обидва терміни - "антитерористична операція" та "операція Об'єднаних сил", - це говорить про те, що шкода

заподіяна внутрішнім збройним конфліктом. Які воно має правові наслідки? Наслідки дуже серйозні. Чому? Тому що в таких випадках відшкодування здійснюватиметься Україною.

І якщо ми приймемо другий законопроект, в такому випадку українці, які постраждали від цього збройного конфлікту, вони будуть позбавлені можливості звертатися до міжнародних організацій за захистом своїх прав. Більше того, Україна буде позбавлена так званого права рецепції. Чому? Тому що згідно міжнародних гуманітарних правил відповідальність і відшкодування здійснює держава-агресор. І якщо ми будемо розглядати законопроект в редакції цієї назви, яку запропонувала народний депутат Королевська, ми тим самим ставимо у гірше правове, і в тому числі політичне, становище не тільки громадян України, які постраждали від збройної агресії Російської Федерації, але і саму нашу державу, позбавляючи її правових механізмів захисту своїх громадян.

Тому підкомітет з питань цивільного і адміністративного права все ж таки прийняв рішення вчора на своєму засіданні повернути законопроект суб'єкту законодавчої ініціативи і не включати його в порядок денний шостої сесії Верховної Ради дев'ятого скликання.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, дякую. Я тоді думаю, що з урахуванням відповідних висновків підкомітету... Я зараз надам слово Василю Івановичу Німченку. Я їх поставлю на голосування в порядку, в якому ви їх озвучили. А після цього вже будемо вирішувати.

Ще раз нагадую, мова йде про попередній розгляд цих законопроектів. Це не перше читання.

Василь Іванович Німченко, будь ласка, вам слово.

НІМЧЕНКО В.І. Доброго дня, шановні колеги.

По-перше, я хотів би вам зазначити, що тут звучало стосовно того, що

пізно написали. Ви подивіться, коли вони зайшли як законопроекти. Це перше.

Скажіть, будь ласка, хто знімав відповідальність з держави за те, що постраждали люди, у тому числі в частині речових прав, майнових прав, у зв'язку з тим, що було зруйновано їхнє житло, що вони втратили все, що є? Ми що, не знаємо про те, що є страхові випадки? Так держава повинна була займатися, шановний колега-доповідач, і вирішувати це питання. Тому ми повинні бачити тут і це питання. Це перше.

І друге. Мені не зрозуміла точка зору доповідача стосовно... *(Не чути)* на підкомітеті щодо відхилення альтернативного законопроекту, виходячи з його назви.

По-перше, ми завжди розглядаємо суть нормативного багажу як регулятора відносин. Це перше. І відмовляти лише по назві, я думаю, що це неетично з точки зору законотворення, неетично з точки зору законотворення.

І по-друге, є автор законопроекту. Вона дійсно з поважних причин відсутня, не могла бути. Вона там, до речі, там, де страждають люди. І те, що вказано в заголовку, не може бути підставою, тому що ви виходите із суб'єктивного бачення цієї проблеми. У кожного своя суб'єктивна точка зору.

Я хотів би, щоб, як і говорив головуючий, внести ці спарені закони. Ви ж самі сказали, що вони спарені закони. А парламентарі розберуться, яку назву їм дати чи які прийняти.

І тому я хотів би все-таки, щоб ми повернулись до того, щоб їх направити до зали пленарного засідання для розгляду і початкового законопроекту, і альтернативного. Бо буде і по процедурі, і це буде і по механізму законотворчої діяльності, і по процедурам, які зобов'язують нас як Комітет правової політики виносити це рішення.

Ви ж розумієте, про що йдеться. І десь здогадуюсь, чому доповідач кинув його в сундук, оцей законопроект. Це неетично, на мій погляд. З усією повагою.

І тому я хотів би, щоб ми поставили. Нехай він зайде туди, а там вже будуть розбиратися. Це буде, по крайній мірі, у нас же є таке поняття, як справедливість, уже воно 6 років у нас існує, в тому числі на рівні конституційного розуміння. Давайте, пусть вона зараз заходить, і будемо вирішувати.

Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Василь Іванович. Почули вашу позицію.

Шановні колеги, є два висновки, проекти висновків, які підготовлені підкомітетом. Щодо основного законопроекту - включити його до порядку денного, щодо альтернативного - визнати його таким, що суперечить Конституції та повернути суб'єкту, повернути авторам без його включення до порядку денного.

Я тоді поставлю...

НІМЧЕНКО В.І. Пане головуєчий, де у висновках, що протирічить Конституції? Де це написано у висновках, мотивація? Не просто сказали - і пішли. Де мотивація? В чому він протирічить? В чому неузгодження? До речі, не протирічить Конституції, а неузгодження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Суперечить, я сказав, як передбачено Регламентом.

Висновок на восьми аркушах, і там є певний аналіз і Конституції України, і рішень Конституційного Суду, практики Європейського суду з прав людини, відповідно до якої підкомітет рекомендує саме таке рішення. Якщо це рішення не набере голосів, то я поставлю на голосування вашу пропозицію...

НІМЧЕНКО В.І. Почекайте, пане головуєчий. Пане головуєчий, дочекайте, ми ж працюємо онлайн. Ви не можете використовувати оце, що ви зараз хочете зробити, пане головуєчий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вас уважно слухаю.

НІМЧЕНКО В.І. Я народний депутат, і хочу почути, даже в порядку онлайн, чому протирічить Конституції, якщо вони фактично ідентичні, було заявлено? Крім назви. В чому протирічить Конституції назва? Це суб'єктивний тут фактор спрацьовує, сприйняття чиєсь? Коли ми ведемо мову про законопроекти, то тут колективне судження повинно бути, а не чиєсь особисте сприйняття, як він читає, чи вона читає. Давайте не робити цю пагубну практику. А ми хочемо її робити, я ж бачу, про що йде мова. Якщо те, що ви не кажете, там все воно в залі, як кажуть, спливе в наружу. Чого ми боїмося? Я не розумію.

Будь ласка, шановні колеги, ви не знайдете там в цьому висновку, ви не знайдете, подивіться, висновок є, де ви знайдете питання про те, що протирічить Конституції? Де ви знайдете у висновку?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Суперечить Конституції, да.

НІМЧЕНКО В.І. Суперечить Конституції. Я неправильно переводжу на українську мову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович, я чую, і, безумовно, народні депутати приймають колективне рішення, члени комітету, і кожний своє рішення демонструє під час відповідного голосування за ту чи іншу пропозицію.

Я зараз надам слово голові підкомітету Івану Романовичу Калауру, після цього Сергій Власенко.

Іван Романович, будь ласка, було запитання від Василя Івановича Німченка.

НІМЧЕНКО В.І. Запитання: де у висновку про це йдеться?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми почули.

Іван Романович.

КАЛАУР І.Р. Дякую, Андрій Євгенович.

Мова йде про те, мені чомусь дивно, що наш колега - народний депутат якось вигороджує у відповідальності державу-агресора. В чому неконституційність цього закону? Василь Іванович, вся справа в тому, що цей закон обмежує можливість громадян України у захисті порушених їхніх речових прав, права власності та інших речових прав. Тобто відповідальність він покладає виключно на державу Україна. В той же час, якщо ця шкода була заподіяна збройною агресією Російської Федерації, і відповідно до міжнародних прав, відповідальність повинна нести не тільки та держава, яка...

НІМЧЕНКО В.І. Я хотів би, щоб ви назвали конкретно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович, ми говоримо на нашому засіданні комітету по одному. Зараз Іван Романович надасть відповідь, після цього, якщо у вас будуть інші запитання, я вам надам слово.

КАЛАУР І.Р. Відповідальність повинна нести держава-агресор, а не Україна.

Тому цей законопроект, він звужує можливості громадян України у захисті їх прав, а також позбавляє нашу державу Україна можливості регресного звернення через міжнародні судові інстанції до держави-агресора з метою повернення тих коштів, які були надані державою Україна громадянам на відшкодування заподіяної їм майнової шкоди.

Дуже прикро, що ви як людина знана цього не розумієте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іван Романович.

НІМЧЕНКО В.І. Я хотів би все-таки почути, я не почув. Ви посилались на те, що позбавляє права захищати інтереси... Це через заголовок, чи про норми, про які ви сказали, що норми цього закону фактично ідентичні основному закону? Ви розумієте, про що йде мова?

То на якій підставі, і дайте мені ссилку на любую міжнародну норму, чи норму нашого цивільного права, адміністративного права, чи міжнародні норми, де, якій воно протирічить і дає підстави виключити захист громадян. Ви скажіть, наведіть мені норму.

А політичні заяви ми теж вміємо, і я вмію політичні заяви... Ви дайте норму, яка дає підстави нашому комітету усомнитися в протиріччі Конституції норм цих законів як майбутніх регуляторів про відновлення прав громадян. Ви чуєте, в основі права громадян, через статтю 3 Конституції. Прочитайте мені і скажіть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іван Романович, будь ласка.

КАЛАУР І.Р. Василь Іванович...

НІМЧЕНКО В.І. Скажіть, будь ласка, хоч одну норму.

КАЛАУР І.Р. Послухайте, будь-який законопроект, будь-який закон, який звужує права громадян України, які визначені Конституцією України, а також звужує можливість захисту прав громадян України, він вже є неконституційний. Тому що Конституція дає свій певний обсяг прав, а законопроект їх звужує, хіба він не є неконституційний?

НІМЧЕНКО В.І. Скажіть, де, в чому він обмежує, звужує обсяг? Це ви

відтворюєте статтю 22, 24 і 28-у, так я розумію, Конституції? То скажіть, в чому, де звуження? Що написано слово в заголовку, ще раз кажу, ви ж розумієте, про що ведемо...

КАЛАУР І.Р. Василь Іванович, ви просто уважно не слухали мене з самого початку. Тому що назва "антитерористична операція" - вона говорить і тлумачиться, як внутрішній конфлікт. І тоді ми не зможемо...

НІМЧЕНКО В.І. Хто тлумачить? Хто протлумачить - це ви?

КАЛАУР І.Р. Чому я?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це підкомітет протлумачив так, це також колективне рішення.

НІМЧЕНКО В.І. При ому тут комітет протлумачив?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович, у вас є ваша позиція, є позиція підкомітету. Зараз ... *(Не чути)*

НІМЧЕНКО В.І. Я хотів би, щоб опублічена була наша, як правова позиція наша, ні Романовича, ні моя, а як правова позиція наша, яка відповідає Конституції, от і все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович, тут у нас часто бувають такі випадки, коли не буває нашої позиції, буває позиція більшості членів комітету. Тому це буде позиція комітету, коли комітет проголосує.

НІМЧЕНКО В.І. Так оце і є позиція комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іван Романович, дав відповіді на ваші запитання.

НІМЧЕНКО В.І. Мене сама філософія вирішення цього питання, із-за назви законопроекту, ви можете собі представити, із-за назви законопроекту альтернативного, який за своїм змістом норм аналогічний основному - ви чуєте? - ви не пускаєте його в зал пленарного засідання. Це ми це робимо. Хіба це правильно?

КАЛАУР І.Р. Василь Іванович, це більш чим правильно. Тлумачення поняття "антитерористична операція", до такого висновку прийшов не тільки підкомітет з питань цивільного і адміністративного права, до такого висновку і прийшов інший комітет, депутати якого є членами цього комітету. Ми консультувалися з ними. Це перше.

Друге. Ви кажете, що лише зміст. Вся справа в тому, що зміст і назва цього законопроекту, яка відображена в наступних статтях законопроекту, вона тягне оті правові наслідки, про які ми тільки що з вами говорили. Мова не йде про те, що це лише зміст чи когось не влаштовує, сам зміст потім породжує негативні правові наслідки. Я думаю, я докладно пояснив все, що пов'язане з неконституційністю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Романовичу.

КАЛАУР І.Р. Ставимо на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Власенко хотів взяти слово. Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голову, я дійсно хотів взяти слово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми зараз обговорюємо...

ВЛАСЕНКО С.В. Я знаю, я приймаю, я все чую, я приймав участь в засіданні комітету. Єдине що, я просто мав можливість не включати камеру і не включати мікрофон.

Пане голово, ну, це ж у нас не перший раз, коли... Я не захищаю зараз законопроект, який ми обговорюємо, але це у нас не перший раз, коли у нас ідуть довільні тлумачення і не пускаються законопроекти в зал лише тому, що комусь щось здалося. І у вас, я маю на увазі фракцію "Слуга народу", є більшість в усіх комітетах, включаючи наш комітет.

Я хочу всім колегам нашим нагадати, що згідно з указами відповідними Президента України у нас в період з 2014-го – (якщо не помиляюсь) 2018 року відбувалася антитерористична операція на цих територіях згідно з указами Президента. Так, я теж проти, я політично теж був проти цього, і я пояснював тодішньому Президенту Петрові Порошенку, що це не антитерористична операція, тому що це дійсно породжує проблеми, і я тут з паном Калауром погоджуюсь. Але це не питання цього законопроекту, це, на жаль, питання тих указів Президента, які у нас існували.

А потім у нас з'явилася Об'єднана операція наших Збройних Сил, але це юридичні, на жаль, терміни, які використовуються в наших документах, і тут ми нічого з цим зробити не можемо.

Так, я погоджуюся з паном Калауром, що це послаблює нашу позицію в будь-яких переговорах. Але, ще раз, це термінологія, яка, на жаль, на жаль, я підкреслюю це, застосовувалась в указах Президента по відношенню до тих дій, які відбувалися у нас в частині районів Донецької і Луганської областей.

Я розумію, що це вам залишилось спадок, я маю на увазі вам як владі, яка перебрала владу після виборів 19-го року, але, на жаль, так воно називалось. Тоді давайте говорити, що попередні укази Президента попереднього були неконституційними, давайте про це говорити.

Тому просто я за те, щоб ми не часто використовували... щоб ми використовували оцю норму Регламенту лише у випадку, коли є прями

протириччя з Конституцією, а не коли комусь щось здалося, що, можливо, потім щось звужиться, щось розшириться, а, можливо, це так, а, можливо, це не так. Я ще раз підкреслюю, я розумію, що у вас є більшість, я розумію, що ви зараз проголосуєте вчергове, як ви це завжди робите. Я не хочу згадувати "трускавецьку школу права" тут в черговий раз, але, на жаль, кожен раз це елементи саме цієї школи права при всій повазі до всіх колег, які закінчували різні вищі навчальні заклади і так далі.

Тому я би, пане голово, звернувся до вас із пропозицією якнайменше на комітеті застосовувати оцю процедуру визнання певного законопроекту такому, що не відповідає Конституції або суперечить Конституції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Суперечить, за Регламентом.

ВЛАСЕНКО С.В. Да, суперечить Конституції. Давайте, ми про це говорили, давайте це робити лише у випадку, коли є пряме протириччя Конституції, тоді зрозуміло. Якщо Конституція пише - "біле", а закон пише - "чорне", зрозуміло, що це не може прийматися.

Я просто хочу нагадати нам всім славнозвісну історію Закону про лобізм. Да, коли нам розказали, що, виявляється, цей закон неконституційний лише тому, що комусь здалося, що Верховна Рада не має права заслуховувати окремого міністра - міністра юстиції у випадку з Законом про лобізм.

Тому, колеги, я би закликав всіх винести це в сесійну залу і розглядати це питання в сесійній залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В будь-якому випадку ми ж розуміємо, якщо буде прийнято рішення щодо включення до порядку денного обох законопроектів, то це ж не означає, що вони автоматично... Тобто ми їх будемо розглядати

на комітеті. Ми розуміємо, що один з них буде обраний членами комітету для того, щоб рекомендувати прийняти його за основу, інший - рекомендувати відхилити, як це зазвичай буває.

ВЛАСЕНКО С.В. Абсолютно правильно. Супер!

ГОЛОВУЮЧИЙ. І це буде розгляд цього законопроекту по суті.

Роман Бабій, будь ласка. І потім, у мене є прохання таке до наших учасників сьогоднішнього засідання. Пані Інна Драганчук, я розумію, що у вас є позиція щодо альтернативного законопроекту. Ви присутні на засіданні комітету, було б, мабуть, доречно, щоб міністерство висловило свою позицію і щодо альтернативного законопроекту, але з врахуванням саме цієї стадії розгляду цього законопроекту.

Тобто ми зараз приймаємо рішення, фактично воно звучилося до того, чи суперечить, чи не суперечить Конституції. Ми не розглядаємо обидва законопроекти по суті.

Роман Бабій, будь ласка.

БАБІЙ Р.В. Дякую, пане голово. Пару слів з приводу от якраз в темі, в межах цієї стадії, на якій ми перебуваємо, розглядаючи ці законопроекти, з питання: суперечить чи не суперечить Конституції.

Я погоджуюсь з позицією Сергія Власенка. Я, власне, її на попередніх засіданнях комітету також озвучував, що, на моє переконання, ми можемо говорити, що законопроект суперечить Конституції лише в тому випадку, якщо він, скажімо так, цитуючи пана Власенка, на чорне говорить біле, чи навпаки.

Тобто, якщо, наприклад, у нас Конституція гарантує право апеляційного оскарження в судах, а якийсь із законопроектів такого права не надає, да, це однозначно суперечить Конституції, це очевидна.

Якщо мова йде про певні, скажімо так, тлумачення, то, на щастя, чи на

жаль, це все-таки не зовсім у повноваженнях нашого комітету, для цього є окремий державний орган - Конституційний Суд.

Тому я вважаю, що на цій стадії варто все-таки рекомендувати включити альтернативний законопроект також до порядку денного. А дискусію щодо того, чи звужує він права громадян при відшкодуванні завданої їм матеріальної шкоди, залишити, коли будемо розглядати документ по суті до першого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Романе.

Інна Драганчук, у вас позиція? Будь ласка.

ДРАГАНЧУК І.О. Так. Мінреінтеграції не підтримав альтернативний законопроект. Я вважаю, що він абсолютно покладає всю відповідальність на Україну, і ми про це зазначали.

Я не дуже хочу заглиблюватися в філософію самого законопроекту, вона для мене абсолютно, для Мінреінтеграції не є прийнятною. Ми його не підтримуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, почув.

Ігор Фріс, будь ласка.

ФРІС І.П. Шановні колеги, хотілося б, щоб ми дотримувалися того процесу, який ми підтримували два роки своєї діяльності. Тобто, якщо ми ставили моменти про неконституційність, як мінімум, ми зверталися до профільного підкомітету нашого, який давав... як правило, давав свої зауваження або думки. А в загальному ми завжди виносили... включали в порядок денний обидва законопроекти і виносили їх в зал.

Мені здається, це буде абсолютно логічно і правильно – дотримуватися такої позиції і далі. І далі приймати відповідне рішення або чітко вказувати,

які ж саме норми Конституції порушує цей законопроект, щоб наше рішення сьогоднішнє виглядало більш достойно і правильно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігор Павлович.

Олег Макаров, будь ласка.

МАКАРОВ О.А. Я хотів би ще трошечки зосередитися на зауваженнях Міністерства фінансів. Міністерство фінансів звернуло увагу, що прийняття цього законопроекту потребуватиме серйозних витрат з бюджету на період виплати до моменту відшкодувань цих витрат державою-агресором. І, як на мене, то це регламентна норма, щодо необхідності таке обґрунтування в основний і в альтернативний законопроект внести, в пояснювальну записку.

Тому я зараз ставлю питання про те, що, можливо, ми могли би дати авторам пропозицію доопрацювати пояснювальну записку і подати обґрунтування. Включаючи ці два законопроекти до порядку денного, ми погоджуємося з тим, що подібні законопроекти, де очевидні витрати з бюджету, можна подавати в зал без виконання обов'язково вимог Регламенту щодо фінансових обґрунтувань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олег Анатолійович.

Ми розуміємо, що це потребує, безумовно, всі розуміють, що це потребує фінансування. Але в нас також є позиція профільного міністерства. І ми розуміємо, що профільне міністерство як безпосередньо частина Кабінету Міністрів, вони ж розуміють, що реалізація цього закону буде потребувати відповідних витрат. І це питання може бути узгоджено на рівні Кабінету Міністрів або комунікації між Міністерством з питань реінтеграції з Міністерством фінансів до можливого внесення змін до бюджету наступного року або до вже підготовки цих пропозицій до бюджету 2023 року, тобто ми всі це розуміємо.

Між тим, ми розуміємо, що, мабуть, на зараз... чи є можливість зараз просто передбачити в бюджеті оцю суму відшкодування? Я не думаю особисто, що Міністерство з питань реінтеграції готує сьогодні надати нам відповідні цифри.

Інна Драганчук, будь ласка, якщо з цього питання.

ДРАГАНЧУК І.О. Так, я би хотіла фінансову складову прокоментувати. Нами передбачено в бюджет на наступний рік 120 мільйонів цієї компенсації. Відповідно ми передбачали з розробниками законопроекту розпочати компенсувати зруйноване майно, а після того перейти вже до пошкодженого майна, тому що реєстр зруйнованого майна, він більш є зрозумілим і чітким в обидвох областях. Натомість безпосередньо ступінь руйнації - це таке досить дискусійне питання і науковців, і відповідно технічних виконавців цього процесу. Тому фінансування на найближчі декілька років у нас є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, я б хотів би підсумувати перед тим, як ми підійдемо до голосування. Василь Іванович, давайте вам ще слово.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, я єдине хочу. Наскільки я пам'ятаю, стаття 4 по боротьбі з тероризмом, ви там знайдете, що за антитерористичні операції відповідає, прямо вказано, Кабінет Міністрів. Якщо він самоусувався, не самоусувався - це ж нікого не хвилює. Кабінет Міністрів як представник держави несе відповідальність перед людиною. Якщо хтось думає, що положить на алтар і сказати "пусть оккупанти платят людям" - підіть і скажіть там, що нехай окупанти вам заплатять, у нас нема грошей. Ми це хочемо? То навіщо його запускати в зал? В чому не прав Макаров, який каже "дайте фінансове обґрунтування"? До речі, законодавчі процедури передбачають, які затрати породить собою цей законопроект, їх

теж там немає. А ми зараз хочемо сказати, що нехай окупанти платять. Людям від цього ж словоблуддя не стане краще. Подивіться, питання стоїть - захистити їх нематеріально, а ми про що ведемо мову? Про процедури.

Шановні колеги, давайте зайде в зал- і там розберуться.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Василь Іванович.

Перед тим, як перейти до голосування, я висловлю свою позицію щодо, скажімо так, цієї проблематики, яка зараз обговорюється.

Я скажу так, мені, відверто також не подобається альтернативний законопроект. І я розумію і позицію профільного міністерства з цього питання, абсолютно я не згоден з назвою альтернативного законопроекту, тобто яка відображає його мету. Але, шановні колеги, у нас з вами вже напрацьована така практика в дуже складних і в дуже, я би сказав, палких дискусіях на засіданнях нашого комітету, яка зводиться до того, якщо є певні неузгодженості з Конституцією, які можуть бути прибрані, наприклад, між першим та другим читанням, то ми зазвичай, за практикою, цим законопроектам надаємо право на життя. Якщо це пряма суперечність з Конституцією, яка не може бути взагалі виправлена, то ми ці законопроекти визнаємо такими, що суперечать Конституції. Це така рамка, відповідно до якої ми зазвичай приймаємо рішення.

Тому особисто моя думка полягає наразі в тому, щоб обидва законопроекти все ж таки рекомендувати до включення до порядку денного. А вже питання, які саме ми будемо підтримувати як комітет для того, щоб рекомендувати Верховній Раді підтримати в першому читанні, я пропоную все ж таки, щоб ми вирішували під час його обговорення на комітеті і підготовки до першого читання.

У мене немає сумнівів щодо моєї позиції щодо цього питання. Я неодмінно буду підтримувати основний законопроект для того, щоб рекомендувати його за основу. Але на цій стадії, я думаю, що варто було б проголосувати за те, щоб включити до порядку денного і основний, і

альтернативний.

І наразі, нагадую, я поставлю на голосування в першу чергу пропозиції підкомітету і по основному, і по альтернативному так, як вони викладені і містяться в нашому електронному комітеті. І хочу зазначити, навіть якщо, наприклад, пропозиція підкомітету щодо альтернативного законопроекту не буде підтримана більшістю членів комітету, то він автоматично за Регламентом також додається до основного законопроекту і включаються вони разом в порядок денний, тобто це навіть не потребує додаткового голосування.

Тому ставлю на голосування в порядку черговості проект висновку комітету щодо основного законопроекту 5177. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії (реєстраційний номер 5177, від 1 березня 2021 року), поданий народним депутатом України Горбенком та іншими народними депутатами України. Переходимо до голосування.

Народний депутат Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За.

Народний депутат Вельможний.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Демченко.

Народний депутат Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Князевич. Немає.

Народний депутат Костін – за.

Народний депутат Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Маслов.

МАСЛОВ Д.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Против.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мінус.

Народний депутат Новіков Михайло Миколайович, ви з нами? Ми вас не чуємо.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Совгиря.

СОВГИРЯ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Торохтій.

ТОРОХТІЙ Б.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рахуємо. 17 – за. Проти – 1. Утримались – 0. Василь Іванович проти, з якихось причин він вважає, що основний законопроект не може бути включений до порядку денного. Це його вибір.

Переходимо до наступного проекту висновку Комітету Верховної Ради України з питань правової політики щодо законопроекту №5177-1 з наступною пропозицією підкомітету (першою ставлю на голосування).

Визнати проект Закону про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок проведення антитерористичної операції або операції Об'єднаних сил (реєстраційний номер 5177-1, від 17 березня 2021 року), поданий народним депутатом України Королевською та іншими народними депутатами України, таким, що суперечить положенням Конституції України.

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голово, якщо дозволите з процедури. Пане голово, з процедури, якщо дозволите, саме з цього питання. Просто всі колеги, хто виступав, включаючи і вас, в принципі, підтримали можливість включення цього законопроекту в порядок денний. Може, ми би і це питання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не всі. Ні, давайте, ми проголосуємо за пропозицію підкомітету. Якщо вона не набирає більшості...

ВЛАСЕНКО С.В. Все, о'кей, немає питань. Пане голово, немає питань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ... доєднується до основного.

Тоді починаю з пункту другого ще раз. Рекомендувати Голові Верховної Ради України повернути внесений проект Закону про захист права власності та інших речових прав осіб, постраждалих внаслідок проведення антитерористичної операції або операції Об'єднаних сил (реєстраційний

номер 5177-1, від 17 березня 2021 року), поданий народним депутатом України Королевською та іншими народними депутатами України, суб'єкту права законодавчої ініціативи без його включення до порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України. Тобто висновок щодо того, що законопроект суперечить Конституції, не включається до порядку денного.

Народний депутат Бабій.

БАБІЙ Р.В. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Божик.

БОЖИК В.І. Проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Вельможний.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А. Проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Костін. Утримався.
Народний депутат Макаров.

МАКАРОВ О.А. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Маслов.
Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Новіков. Михайло Миколайович!

НОВІКОВ М.М. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Павліш.

ПАВЛІШ П.В. Павліш утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Соболев. Сергій Владиславович,
не чуємо вас.

Народний депутат Совгиря.

СОВГИРЯ О.В. Утрималась.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Торохтій.

ТОРОХТІЙ Б.Г. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Фріс.

ФРІС І.П. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас: 3 – за, 3 – проти і 10 утримались. Рішення не прийнято. Відповідно до Регламенту обидва законопроекти включаються до порядку денного сесії.

Шановні колеги, у нас залишився пункт "Різне".

НІМЧЕНКО В.І. Я вам скажу, працює Комітет правової політики. Спасибі, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми завжди працюємо, Василь Іванович. У нас завжди відверта, абсолютно відкрита дискусія.

ВЛАСЕНКО С.В. Вона працює, а комітет - так собі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Комітет – це він поки що, тому він працює.

ВЛАСЕНКО С.В. Ні-ні, вона працює.

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, у нас свобода слова, тому кожен може підібрати: він працює, вона працює або воно працює, -

відповідно до своїх політичних або інших...

НІМЧЕНКО В.І. Уподобань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вподобань. Василь Іванович, дякую.

Шановні колеги, є дуже важливе питання. Пані Ганно, ми завершили розгляд цього питання. Дякую вам за участь в засіданні комітету, і будемо вас чекати під час розгляду цього законопроекту в першому читанні, де ми будемо ретельно обговорювати саме обидва законопроекти, і народні депутати оберуть один з них для того, щоб його рекомендувати Верховній Раді за основу.

ХРИСТОВА Г. Я дуже дякую. Якщо можна, лише одне речення: про майбутнє, а не про минуле.

Велике прохання до народних депутатів враховувати під час обговорення під час першого читання ті правові наслідки, які буде мати та правова база, на підставі якої особи отримують компенсації. Бо міжнародні інституції, якщо вони будуть розглядати відповідні спори, вони, безумовно, будуть брати до уваги ту правову базу, на підставі якої особа отримала компенсацію. І назва, і зміст будуть мати значення. Дякую дуже.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Ганно, я думаю, що тут не варто турбуватися. Я розумію, що під час розгляду в першому читанні тут більш-менш для мене, в принципі, передбачуване рішення, але ми дочекаємося розгляду цих законопроектів в першому читанні комітетом.

Шановні колеги, хотів би запропонувати створити ще одну робочу групу в нашому комітеті з відповідною назвою про створення робочої групи.... з відповідним рішенням про створення робочої групи щодо законодавчого регулювання лобістської діяльності.

Питання є дуже важливим, у нас були законопроекти, сьогодні Сергій

Володимирович про це говорив, є законопроект ще один також авторства нашого колеги Сергія Власенка та інших народних депутатів. Питання потребує, на мій погляд, пропрацювання і членами нашого комітету, і ми запросимо, як завжди ми це робимо, до участі в цій робочій групі представників інших депутатських фракцій та груп, представників всіх комітетів. Ми завжди направляємо цю інформацію до представників інших комітетів, будемо також запрошувати експертів, як національних, так і міжнародних, які захочуть долучитися.

З урахуванням, я вважаю, дуже високого рівня цієї проблеми, в мене є пропозиція, щоб призначити головою цієї робочої групи мене як голову комітету. Я буду сам особисто займатися цим питанням задля того, щоб ми спільно, в діалозі все ж таки вийшли на ті правила законодавчого регулювання лобістської діяльності, які будуть відповідати потребам сьогодення, відповідати потребам, я думаю, що і майбутнього, і майбутніх наших колег, які знайдуть підтримку в залі Верховної Ради. Тому вношу цю пропозицію.

Сергій Володимирович Власенко, будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голово.

Я підтримую вашу пропозицію. Єдине що, я би запропонував ще комітету уповноважити вас запропонувати на затвердження на наступному засіданні комітету склад робочої групи, дати вам такі повноваження, підібрати кандидатури, звернутися до всіх з відповідними листами, запросити всіх, кого тільки можливо. Але так, щоб на наступному засіданні затвердили склад цієї робочої групи, щоб ми потім не чекали роками, а щоб вона принаймні почала працювати. Але повністю підтримується позиція...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Давайте, ми маємо на увазі наступний комітет – це за два тижні, тому що ... *(Не чути)* технічно неможливо. ... *(Не чути)* за два тижні перший склад комітету ми вже зможемо затвердити, тому

що ми вже сьогодні, або завтра зранку секретаріат розішле відповідні листи на адресу різних організацій. Якщо в членів комітету є бажання сьогодні ввійти до складу робочої групи, ми це можемо вже протокольно...

ВЛАСЕНКО С.В. Я готовий це зробити, пане голову.

_____ . І я готовий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко, Фріс, Макаров, Совгиря, Маслов. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Ні, я про друге.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, ви не хочете до складу робочої групи? Будь ласка, Василь Іванович. Якщо з цього питання...

НІМЧЕНКО В.І. Я хочу, щоб у нашому протоколі сьогодні було, що покласти на вас, як хочете, навіть типу обов'язок підібрати групу, групу щоб підібрати - те, що каже Власенко, що ви відповідаєте за їх професіоналізм, пане голову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович, я не думаю, що це варто на мене покладати цей обов'язок, ми робимо, як завжди. Ми розсилаємо листи на фракції, депутатські групи, на інші комітети. І я також запрошу представників різних організацій, які можуть бути зацікавлені. Але ми розуміємо, що навіть на наступне засідання комітету цей перелік представників не буде вичерпним, тобто люди будуть ...*(Не чути)*

НІМЧЕНКО В.І. Тоді остається запросити міжнародних фахівців-експертів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Обов'язково. Як ви завжди нам пропонуєте, щоб ми обов'язково запросили саме міжнародних експертів. Василь Іванович, повністю підтримую вашу пропозицію.

Шановні колеги, тоді ставлю на голосування пропозицію про створення робочої групи щодо законодавчого врегулювання лобістської діяльності в Україні і обрання мене головою цієї робочої групи, а також одразу включити до складу робочої групи народних депутатів: Власенка, Фріса, Макарова, Совгирю, Маслова. Все?

ТОРОХТІЙ Б.Г. Торохтія можна також включити?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Торохтій, да.

Все, тоді ставлю цю пропозицію на голосування. Переходимо до голосування.

Народний депутат Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Вельможний.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Демченко.

Народний депутат Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Калаур. Іван Романович!

Народний депутат Костін – за.

Народний депутат Макаров.

МАКАРОВ О. А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Маслов.

МАСЛОВ Д. В. Звичайно, за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Соболев. Немає.
Народний депутат Совгиря.

СОВГИРЯ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Торохтій.

ТОРОХТІЙ Б.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це, знаєте, як мати успішне голосування – просто всіх включити до складу робочої групи, тоді всі голосують "за".

Калаур з нами, Іван Романович? Немає.

16 – за, проти – 0, утримались – 0. Рішення прийнято.

Шановні колеги, в кого є ще в пункті "Різне"? Немає.

Дякую всім, завтра зустрінемося в залі Верховної Ради. Ігор Павлович?

ФРІС І.П. Ні, щасливо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, щасливо всім, да. Всім гарного вечора, до побачення. Оголошую засідання комітету закритим.